

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертаційне дослідження
ХУАН ЯТІН
«Методика підготовки майбутніх учителів музичного
мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці»
подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційного дослідження Хуан Ятін зумовлена необхідністю інтеграції сучасного мистецтва в освітній процес, зокрема такого феномену, як модернізм, що є важливим чинником розвитку сучасного художньо-образного мислення, зокрема майбутніх учителів музичного мистецтва. Модернізм як один із ключових феноменів художньої культури ХХ–ХХІ століть залишається малодослідженим і практично не представлений у змісті мистецької освіти, що зумовлено її певною інерційністю.

Значущість обраної теми набуває особливої ваги у руслі вимог Нової української школи, Державних освітніх стандартів України (Стандарт вищої освіти, Концепція сучасної мистецької школи) та КНР (Закон про обов'язкову освіту), які орієнтують педагогічну спільноту на оновлення змісту освіти й формування у вчителя готовності працювати з сучасними мистецькими явищами.

Підготовка здобувачів музично-педагогічної освіти сьогодні зосереджена переважно на народному та класичному репертуарі, що, хоча й має високу культурну цінність, але не охоплює повноцінно сучасні художні практики. Попри поступове визнання освітнього потенціалу популярної музики (джазу, року, поп-музики), так звана “нова музика” досі залишається майже поза увагою у педагогічній теорії й практиці. Між тим модерністська музика є важливим компонентом художньої культури, здатним стимулювати розвиток креативного, критичного та герменевтичного мислення здобувачів освіти. Водночас складність сприйняття модерністських творів потребує не лише толерантного й гнучкого ставлення, а й науково обґрунтованого, спеціально розробленого теоретико-методичного забезпечення. Такий контекст зумовлює нагальність переосмислення теоретико-методологічних і методичних підходів до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, насамперед у контексті опанування творів модерністської музики.

Актуальність теми дослідження підсилюється необхідністю розв'язання суперечностей між: гострою потребою ознайомлення здобувачів освіти з явищами сучасного мистецтва та недостатньою вивченістю сутності та освітнього потенціалу модерністської музики, відсутністю в Україні та Китаї теоретичного обґрунтованої та експериментально підтвердженої методики

підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до ефективного використання модерністської музики в освітньому процесі.

Отже порушення теми дисертаційного дослідження є доцільним і актуальним. Значущість і своєчасність обраної тематики підтверджуються її зв'язком з пріоритетними напрямками галузевих наукових програм, планів і дослідницьких тем. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017). Тему дисертації затверджено вченою радою Університету Ушинського (протокол від 31.10.2019 р. № 3) та перезатверджено (протокол від 31.10.2024 р., № 5).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертаційного дослідження свідчить про логічність і аргументованість обраної наукової стратегії, збалансованість теоретичного та прикладного компонентів, що характеризує високий рівень наукової культури дисертанта. Категоріально-понятійний апарат визначено коректно, він адекватно відображає предметну область дослідження та відповідає заявленій спеціальності. Об'єкт і предмет дослідження чітко окреслені відповідно до поставленої мети, яка полягала у визначенні сутності і освітнього потенціалу музичного модернізму і розробки методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці. Відповідно до мети чітко і логічно сформульовані та методологічно обґрунтовано наукові завдання. Структура роботи відзначається концептуальною цілісністю та логічною послідовністю щодо рішення задач дослідження, що забезпечує комплексне розкриття його змісту – від аналізу теоретичних засад до визначення методологічних і методичних засад архітекτονіки авторської методики, та експериментальної перевірки її ефективності.

Високий рівень обґрунтованості наукових положень дисертації забезпечується глибиною і широтою теоретико-методологічного підґрунтя дослідження, що репрезентує міждисциплінарне поле культурологічних, філософсько-естетичних та мистецтвознавчих концепцій у проєкції на сучасну мистецьку освіту з узгодженою сукупністю дослідницьких методів. Такий міждисциплінарний синтез надав змогу дисертантці окреслити теоретико-методологічний контент дослідження, зокрема в контексті осмислення концепцій сучасної музики, модернізму, авангардизму, положень теорії музичної мови, композиції, жанру і стилю, та їх проєкції на мистецько-педагогічну сферу, яка репрезентує професійну готовність педагога до використання модерністських творів в освітній практиці.

Застосування комплексу концепцій у поєднанні з системним історико-культурологічним підходом, а також методом етимологічного й логіко-понятійного аналізу забезпечило глибоке потрактування системи вихідних та концептоформуєчих понять, зокрема про цілісне осмислення музичного модернізму, його педагогічного потенціалу та можливостей використання в освітній практиці. Дисертанткою аргументовано здійснено уточнення термінологічного апарату, зокрема подвійне трактування модернізму як позачасової установки на оновлення художньої мови і як системи інноваційних стилів початку ХХ століття, переконливо доведено, що їх поєднання не тільки сприяє засвоєнню естетики модернізму, а й розвитку творчого мислення й новаторства, розуміння мистецьких трансформацій, та виявляє його педагогічний потенціал.

Заслуговує на увагу визначення базового поняття дослідження – готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці, яку інтерпретовано як потенційну здатність виконувати поставлене педагогічне завдання, що моделюється як комплекс теоретичних уявлень, емпіричних знань, інтерпретаційних умінь і мотивів педагогічної діяльності. Модель базового поняття утворена функціональною взаємодією її структурних компонентів (системне та цілісне розуміння модернізму в мистецтві, розуміння творів модерністського музичного мистецтва, словесна та музично-звукова інтерпретація модерністських творів, інтерес до модерністської музики та мотивація використання означених творів в освітній практиці).

Розроблена модель слушно спрямовує вектор визначення комплексу наукових підходів (культурологічного, поліхудожнього, праксеологічного та герменевтичного), виокремлення низки педагогічних принципів (наочності, проблемно-пошукового навчання, педагогіки співробітництва, творчості, індивідуальних завдань), як методологічної платформи розробки і обґрунтування авторської методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці.

Безперечним позитивом дослідження є розроблена дисертанкою методика формування досліджуваного конструкту, зокрема запропоновані дисертанткою інноваційні та модифіковані методи формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністської музики в освітній практиці, як-от методи: цілісного та крос-культурного аналізу творів синтетичного мистецтва, творчого експерименту із звуковим матеріалом; ігрової апології технологічних засобів творчості, рекомпозиції, метод літературного програмування (сторітеллінг), мистецького експерименту у формах аранжування, регламентованої імпровізації та композиції та інші.

Докладний опис процесу експериментальної перевірки ефективності запропонованої авторської методики, що охоплював два етапи (екстенсивний

та інтенсивний) формування досліджуваного феномену на основі ретельно розробленого критеріально-діагностичного апарату і методики оцінювання рівнів сформованості готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці засвідчив надійність отриманих результатів завдяки узгодженості теоретичних засад і практичної реалізації дослідження, у відповідності між результатами теоретичного аналізу та даними експериментальної перевірки. Використання комплексу взаємодоповнюючих методів, зокрема математико-статистичних засобів обробки даних, та здійснені розрахунки підтвердили істотне зростання рівня готовності респондентів експериментальної групи до використання модерністської музики в освітньому процесі, що засвідчує ефективність запропонованої авторської методики.

Висновки та рекомендації логічно витікають із мети, завдань і змісту дисертації, ґрунтуються на визначених наукових підходах і педагогічних принципах, підтверджуються результатами власного дослідження та апробацією авторської методики в освітньому процесі. Вони є практично орієнтованими, аргументованими та ефективними щодо впровадження у закладах вищої мистецької освіти й подальших наукових розвідках у галузі мистецької педагогіки. Достовірність і валідність результатів забезпечуються теоретико-методологічною обґрунтованістю, відповідністю методів дослідження його меті та завданням, коректною вибіркою, результативним упровадженням експериментальної методики та надійним статистичним аналізом емпіричних даних.

Наукова новизна одержаних результатів. Вагомим науковим здобутком дисертантки є те, що *вперше*: здійснено цілісне дослідження проблеми взаємозв'язку мистецько-освітньої практики з феноменом модернізму в художній культурі XX–XXI століть, та шляхи його інтеграції в освітній процес; докладно потрактовано два узгоджених визначення сутності базового поняття «модернізм», придатних для завдань дослідження, поєднання яких поглиблює розуміння естетики модернізму, стимулює творче й новаторське мислення, сприяє осмисленню мистецьких змін і розкриває педагогічну цінність.

Критеріям новизни відповідає визначення і обґрунтування базового поняття «готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці» у функціональній єдності обґрунтованих її структурних компонентів. Дисертанткою виявлено, систематизовано та обґрунтовано наукові підходи і педагогічні принципи, які утворюють методологічні засади розробки авторської методики.

Безперечною науковою новизною відзначається розроблена, науково обґрунтована та експериментально перевірена методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у

освітній практиці. Відзначається новизною виокремлений авторський комплекс педагогічних умов, що забезпечують ефективне впровадження у практику розробленої методики (дотримання неупередженого ставлення до явищ модернізму, забезпечення процесу розширення досвіду сприйняття модерністської музики, доцільний відбір художніх зразків), логічним продовженням наукової новизни є запропонована система інноваційних та модифікованих методів формування досліджуваного феномену.

Корелює з науковою новизною ретельно розроблена критеріально-показникова база та запропоновані засоби діагностики готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до застосування творів модерністської музики в освітній практиці.

Практичне значення результатів дослідження визначається можливістю впровадження розробленої методики підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці, застосуванням теоретичних положень у професійній підготовці майбутніх бакалаврів та магістрів музичного мистецтва, зокрема з історико-теоретичних та музично-виконавських дисциплін, підготовці художньо-просвітницьких проєктів, у процесі педагогічної практики, а також використанням критеріального апарату щодо діагностики рівнів сформованості готовності здобувачів до використання модерністських творів в освітньому процесі. Матеріали дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (довідка про впровадження № 1795/04 від 05.09.2024 р.).

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно висвітлено у 8 публікаціях автора, з яких: 3 – у фахових виданнях України (з них – 1 у співавторстві), 5 праць апробаційного характеру (з них – 2 зарубіжні), які викладені українською, англійською та китайською мовами.

Теоретичні положення та висновки дослідження Хуан Ятін обговорювались і були оприлюднені у формі виступів і доповідей на 8 міжнародних наукових конференціях (Україна, КНР: 2020-2023 р.р.), та щорічних звітних наукових конференціях аспірантів і науковців Університету Ушинського.

Зауваження та дискусійні положення до дисертації.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Хуан Ятін висловимо деякі зауваження дискусійного та рекомендаційного характеру.

1. У дослідженні Ви спираєтесь на твори фортепіанної музики, що узгоджується з Вашою професійною діяльністю – викладанням фортепіано в освітньому закладі. У такому контексті доцільним видається уточнення, яким чином прилучення студентів до модерністської музики (як сформульовано

дослідницьке завдання) корелює з традиційними цілями академічної інструментальної підготовки, зокрема формуванням фортепіанної техніки та виконавської культури.

2. Зважаючи на те, що сучасна епоха характеризується як доба постмодернізму доцільно порушити питання: наскільки орієнтація на опанування модерністського мистецтва в контексті професійної музичної освіти відповідає викликам сьогодення? Чи не втратила така орієнтація свою актуальність в умовах постмодернізму, зокрема оволодіння постмодерністськими художніми практиками в галузі музично-педагогічної освіти?

Зазначимо, що зроблені зауваження носять дискусійний і рекомендаційний характер, та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження.

Висновок про дисертаційну роботу.

Дисертаційне дослідження **Хуан Ятін** з теми: «Методика підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до використання модерністських творів у освітній практиці» є завершеним науковим дослідженням, що виконано на достатньо високому теоретико-методичному рівні, не порушує принципів академічної доброчесності, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що є суттєвими для розвитку теорії та методики музично-педагогічної освіти.

Представлена дисертаційна робота за актуальністю, науковою новизною і практичною цінністю, обґрунтованістю і достовірністю отриманих результатів повною мірою відповідає чинним вимогам п. п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, вимогам до оформлення дисертації (наказ МОН України № 40 від 12.01.2017), та Порядку формування разової спеціалізованої вченої ради (наказ МОН № 759 від 14.07.2019), а її авторка, **Хуан Ятін** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта (Освіта/Педагогіка) за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри музично-інструментальної
підготовки ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Наталія БІЛОВА

